

Hva bidrar til å fremme produksjon (av ny norsk dramatikk) **og formidling** (av ny norsk dramatikk) **i scenekunstheltet? Gi eksempler.**

1. Dramatikkens hus hjelper teatrene med å ta ned risiko. Risiko tas ned ved å gi dramatikerne tid til å utvikle teksten og hjelp til å høyne kvaliteten. Eierskap hos en institusjon eller produsent, ved at de kobles inn i prosessen på et eller annet tidspunkt, er også viktig. Dramatikkens hus' verktøy er å ha verksteder, gi skrivetildelinger, gi dramaturgstøtte og formidle kontakter:
  - Eks.: Dottera (Goksøy/Martens – Det Norske Teatret), Rikke Petrikke og ramperommet (Oslo Nye Teater), Se på meg når jeg snakker til deg (Rogaland Teater), Goodbye Kitty (Teatret Vårt), ScriptTease (Det Andre Teatret)
2. Gi dramatikerne nye plattformer og kanaler, som via podkast:
  - Tale Næss: Sweatshop – Aleppo, Mari Hesjedal: Frostskaade, Fredrik Høyer: Bjørnene
  - Dramatikkens hus' digitale katalog, med korte utdrag i form av podkasts av samtlige nyskrevne tekster fra 2018, oppnådde nesten 3000 lyttinger på de to første ukene. Podkasts og strømming tilgjengeliggjør ny tekst for interesserte som bor langt fra visningsstedet.
  - Hittil i 2019: 10 302 avspillinger (alt fra Dramatikkens hus blandet). Hvert av foredragene våre når ca 150-500 lyttere, med Kim Hiorthøy på topp (643 lyttinger).
3. Som nasjonalt kompetansesenter samarbeider vi med de som til enhver tid jobber med et spesielt fokus på ny norsk dramatikk (i form av antall produksjoner eller også på satsninger som inkluderer langsiktig fokusering på utvikling av norske dramatikere og deres dramatikerkap). Det Norske Teatret har vært, og er, en viktig samarbeidspartner. Teatret Vårt, Rogaland teater, Hordaland teater, Haugesund teater samt festivalene Norsk Dramatikkfestival, Teaterfestivalen i Fjaler, Cornerteatret/Cornerstone, Scenetekstivalen/Vårscenefest i Tromsø, Heddadagene og Ibsenfestivalen er noen av de vi kan benevne som våre viktigste nåværende og kommende samarbeidspartnere i bransjen.
  - Eks.: Cally, Åstadikting, Vår vesle, Heim, Jostedalsrypa
4. Husdramatikerprogrammet er stadig under utvikling. Siden 2014 har vi hatt 32 husdramatikere ved Dramatikkens hus. Flere av disse kan vise til svært gode oppføringsresultater. Vi ser nå etter muligheter for å kunne inngå et nærmere samarbeid med feltet for å skape framtidens husdramatikerprogram. Hvis bransjen, det frie feltet f.eks de basisfinanserte kompaniene, regionsteatrene og institusjonsteatrene **alle** hadde en husdramatiker som både var tilknyttet Dramatikkens hus og teatret/kompaniet ville det gi tilknytning til teatrene og muliggjøre større eierskap samt bedre realiseringmulighetene for ny dramatikk. . Da vil også arbeidsstipendet fra Dramatikkens hus gi en enda større grad av realiseringmulighet på scenene.

Har du eksempler på vellykkede prosjekter eller tiltak som har fremmet nye typer samarbeid og økt visning av (ny norsk dramatikk) scenekunst?

Dramatikkens hus' midler samt uavhengighet fra feltet muliggjør samarbeid med alle. Bruk av våre midler til å modne fram scenetekster til et nivå der risikoen er tatt tilstrekkelig ned til at institusjonsteatrene kan kjøpe dem, bidrar til at mer ny dramatikk kommer til fremføring og møter et publikum. Vi utforsker ulike samarbeidsmodeller, avhengig av motpartens behov: Skrivestøtte til dramatiker i tidlig fase, verksteder for modning av tekst og scenisk uttrykk, presentasjon av nye og ukjente stemmer for teatrene, «sponsing» av norske dramatikere til internasjonale samarbeid, reisestøtte for dramatikere for møter og prosjekter med distriktsinstitusjoner, etc.

Eksempler på samarbeid:

1. Det Norske teatret og Dramatikkens hus: Samarbeid som nå har vart i 5 år har resultert i 3 debuterende dramatikere som har fått oppført ny dramatikk på DNT (Eirik Fauske, Kristin Auestad Danielsen, Ruth Lillegraven) og snart kommer Mari Hesjedal (husdramatiker på Dramatikkens hus) og Øyvind Rimbereid.
2. Teatret vårt: 10 utvalgte dramatikere og forfattere ble invitert av Dramatikkens hus/Teatret Vårt til fagdag i april, oppfølging (skrivetildelinger) og tekstutvikling ved Dramatikkens hus i tett samarbeid med påtroppende teatersjef Kristian Lykkeslet Strømskag (som for øvrig er dramatiker selv og tidligere husdramatiker ved Dramatikkens hus).
3. Å skrive for figurteatret: 24 utvalgte dramatikere ble til 5 juryerte vinnertekster, som ble til tre verksteder. Disse har nå blitt til én produksjon og to kommende produksjoner.
  - «Rikke Petrikke og ramperommet» av Ester Marie Grenersen produsert i samarbeid med Oslo Nye teater og Akershus teater høsten 2019.
  - «Trollet som ikke kunne telles» av Gunnar Germundson produsert av Teater Avatar (frigruppe) og Akershus Teater i desember 2018.
  - «Høna og og egget» av Nelly Wintehalder prduseres av Norsk Dramatikkfestival i juni 2019.

4. BARNEDRAMATIKKSATSINGEN PÅ DRAMATIKKENS HUS. Åpen dramatikerkonkurranse som fikk inn 74 tekster. 5 av disse er blitt arbeidet med over en toårsperiode. En av disse har hatt et verksted på Teatret vårt, og to av de resterende har planlagte verkstedprosesser på henholdsvis Brageteatret og Rogaland teater
5. Internasjonalisering:
  - Frankfurt og interesse for ny norsk dramatikk i 2019. Konstanz og Mainz: Totalt 9 norske dramatikere oversettes og presenteres for et tysk publikum. Samarbeidet er initiert av oss.
  - Samarbeid med den norske ambassaden i Paris har ført til at Monica Isakstuens stykke «Se på meg når jeg snakker til deg» er oversatt til fransk og er til vurdering av franske produsenter
  - Maria Tryti Vennerøds «Goliat» er kjøpt av Dramaten etter et utviklingssamarbeid med Bergman Studio/Dramaten
6. DUS (Den Unge Scenen): samarbeid og påvirkningsmuligheter for utvelgelsen av dramatikere for bestillingsverk.
7. Dramatikkfestivalen og Dramatikkens hus, samarbeid og oppfølging av dramatikere før-, under- og etter festival og i deres videre dramatikerkap. Eksempler: Kathrine Nedrejord, Mari Hesjedal, Eirik Fauske.
8. Samarbeid med KHiO; regissører i utdanning samarbeider med våre husdramatikere. Dette gjør at fremtidens regissører blir kjent med både noen dramatikere spesielt og ny norsk dramatikk generelt, som forhåpentligvis vil føre til at de velger å jobbe med nye tekster videre

Hvilke strukturelle utfordringer finnes i dag på scenekunstheltet? Gi eksempler

Teaterledere og teatersjefene har en kort tidshorisonnt knyttet opp mot egen ettermælebygging og korte ledelsesperioder – de har ikke fokus på å utvikle særegne kunstnere eller stemmer.

Teaterhusene er fabrikker med liten risikovilje og lite fleksibilitet rundt det å begi seg ut i annerledes prosesser som igjen vil kunne resultere i ny kunst, nytt språk og vår neste Ibsen.

Det finnes ingen insentiver til å gjenoppføre stykker etter at de har hatt urpremiere på én institusjon; det er nesten bare Jon Fosse og Arne Lygre som gjenoppsettes av nålevende norske dramatikere.

Hver institusjon er bundet av stadig trangere egenbudsjetter og av hvordan de måles økonomisk individuelt. Selvstendig budsjettoppnåelse kommer i veien for kunstneriske fellesløft. Dramatikkens hus' beskjedne midler opplever økt press fra institusjonsteatrene for å bidra til finansiering av deres produksjoner ved å foreslå å la dramatikerstøtte gå til fratrukk fra dramatikerhonorar. Teatrene ønsker også i stor grad støtte av våre dramaturger, da dette er kompetanse som ikke finnes ved alle teatre.

Også fra kunstnerne opplever vi etterspørsel etter våre midler – i 2018 ble det søkt om over dobbelt så mye støttemidler som det vi hadde til utdeling. Det er åpenbart at det er et større behov for finansiering enn det er tilgang innenfor scenekunstheltet.

Dramatikeravtalen gir dramatikerne for lave honorarer for arbeidet og gjør at et økende antall dramatikere slutter å skrive for scenen. Honorarene er langt høyere innen film og TV. Dersom det er et statlig ønske om ny norsk dramatikk på norske scener må teatrene gjøres økonomisk i stand til å gi dramatikerne en vekst i honorar i tråd med lønnsveksten i feltet for øvrig.

Scenekunstners økonomi er svak og lønnsutviklingen har vært dårlig. Samtidig er lønns- og honorarkostnader den største utgiften i feltet. Ved en underkompensasjon av disse utgiftene er det ikke kun teatrenes driftsutgifter som det kuttes i, press legges ytterligere på lønnsveksten til disse allerede utsatte gruppene. Det skapes ikke mer eller bedre kunst av fattige kunstnere! Med et lønnsoppgjør 2019 forventet på i overkant av 3% må tilskuddene til feltet forventes å følge samfunnsutviklingen for øvrig.

Det mangler nasjonal statistikk over antallet oppføringer av norsk dramatikk i forhold til utenlandsk, nyskrevet norsk i forhold til eldre norsk dramatikk, samt om gjenoppføringer av ny norsk dramatikk. Hvis man skal kunne måle utviklingen og utbredelsen av ny norsk dramatikk må ansvar for slik tallinnhenting plasseres og statistikk føres.

Hvilke tiltak må til for at disse utfordringene kan løses?

1. Det bør stilles til rådighet risikomidler for at teatersjefer skal tørre – og få kapasitet til – å lete etter den neste Henriette Ibsen eller Johanne Fosse. Disse midlene bør forvaltes av DrH, da det er vi som vet hvem som til enhver tid er skrivende talent og kan jobbe med rekruttering for å vinne det skrivende talentet til scenedramatikk.

2. DrH bør gjøres (økonomisk og kapasitetsmessig) i stand til å arbeide med formidling av norske dramatikere internasjonalt. Vi bør bedrive en mer offensiv agentvirksomhet rettet mot teaterforlag, teatersjefer, produsenter og regissører nasjonalt og internasjonalt. Når Arne Lygre blir oppført på Théâtre de l'Odéon i Paris får han også et norsk gjennombrudd og blir spilt mer i Norge. Vi MÅ bruke det verktøyet som finnes ved å fremme ny norsk dramatikker ute for at det skal vokse og bli til her hjemme.
3. Offentlige overføringer til scenekunstheltet bør gis stabil vekst tilstrekkelig til å dekke lønns- og prisvekst, slik at aktørene i feltet blir stand til å bruke mer energi på å ta kunstnerisk risiko og å tøy kunstens grenser heller enn å bruke krefter på å finne ut hvor man kan kutte uten å måtte ta for mye av kunsten. Dette vil også gi teatrene mer rom til å kunne honorere dramatikere for nyskrevne norske verk.

Hvordan ønsker du at scenekunstheltet skal se ut om 5-10 år? Kort beskrivelse.

Visjon: Ny norsk dramatikker er det naturlige førstevalget for teatre og sceneinstruktører - ikke bare som urpremierer, men også som gjenoppsettinger. Ny norsk dramatikker oppføres i større grad enn norske klassikere og utenlandsk dramatikker.

Den nasjonale Ibsenprisen er en prestisjefyllt pris for teatrene så vel som for dramatikeren og begynner å vekke oppmerksomhet også utenfor Norge. Denne tas i større grad ansvar for på nasjonalt nivå og deles ut sammen med Heddaprisene.. Den intensjonale Ibsenprisens vinner gir prisen til den norske Ibsenpris-vinneren.

Norsk Dramatikkerfestival fokuserer på rekruttering av skrivende talent. Dramatikkers hus deltar ikke i juryering eller utvelgelse, men produserer festivalen med egen produksjonsleder og vårt apparat som vertsteater/coprodusent. Alle i Norge som arbeider med talentutvikling, tekstutvikling må sees i forhold til hverandre og jobbe sammen i langsiktighet for felles mål.

Offentlige overføringer til scenekunstheltet er stabilt voksende og forutsigbare, noe som gjør aktørene i feltet i stand til å bruke mer energi på å ta kunstnerisk risiko og å tøy kunstens grenser heller enn å bruke krefter på å finne ut hvor man kan kutte uten å måtte ta for mye av kunsten.

Det finnes et eget miljøfond som støtter og oppmuntrer til klimatiltak for å få ned fotavtrykket fra teaterdriften. Eksempler kan være: marked for bytte/salg av sceneteknisk utstyr, gjenbruk/pool av kostymer/scenografi, støtte til energigjenvinning og redusert energibruk.

UNDERLAG:

Nye tekster til blir i økende grad produsert. Her følger tallgrunnlag fra Dramatikkens hus' egen statistikk, katalogene med antall tekster og antall urpremierer.

Katalog år	Antall tekster	Antall produserte tekster (ved katalogslipp)	Andel	Andel produserte tekster per april 2019	Andel
2015	42	20	48%	26	62%
2016	51	31	61%	32	63%
2017	56	31	55%	36	64%
2018	68	41	60%		